

H. Noszek Magdaléna

A Közép-európai Nyelvek és Kultúrák Intézetének adjunktusa (KeTK, Nyitra),
a Katedra szerkesztőbizottságának tagja, Nagymácsédon él,
magdalenahrhacekn@gmail.com

Tanévzáró gondolatok

TARTALOMJEGYZÉK

■ Juhász Katalin: Szunyog Zsuzsa: Szél, szoknya, tenger	3
■ H. Noszek Magdaléna: Tanévzáró gondolatok	3
■ Petres Csizmadia Gabriella: Beszélgetés Dömény Andreával	4
■ Pintes Gábor: A gyermekkép változása és jövőbeli perspektívája a neveléstudomány szempontjából	7
■ Krippel Éva: Gyermeknap gondolatok a gyermekjogokról	8
■ Szabó Eszter: A diákönkormányzatok szerepe	9
■ Kovács Krisztina: A mentori tevékenységek új kihívásai egy országos szakmai fórum tükrében	10
■ Albert Sándor: Az érzékszervek preferenciáján alapuló tanulási stílusok megállapítása a VARK-féle kérdőív segítségével	12
■ Bolemant Lilla: Az iskolaügy feminizálódása	14
■ Albert Sándor: A lengyel oktatási reformról	16
■ Számel Petra: S. Horváth Géza: Testiség és nyelvi tapasztalat Mihail Bahtyin irodalomelméletében. A megtestesüléstől a groteszk testig	17
■ Kiss Szilvia: Szubjektív gondolatok a kémiaoktatásról	18
■ Kovács Sylvia: CED – A helyesírási és számolási készség intenzív fejlesztését szolgáló program és alkalmazásának lehetőségei	19
■ Kozmács István: A legújabb középiskolai szlovákiai magyar nyelvtankönyvek alakítási tananyaga	21
■ Hromada Attila: Közös történelmünk egy jobb jövőért	25
■ N. Juhász Tamás: Visszatérés Óz birodalmába	27
■ Brutovszky Gabriella: Csapatépítő drámafoglalkozás	28
■ Zolczer Péter: Nyelvi tanórák kiegészítése ingyenes online szolgáltatásokkal	29
■ Vass Lívia, Viczay Ildikó: Adaptív lehetőségek a testnevelésben	30
■ Jurík Tünde, Viczay Ildikó: A méregtelenítő kúra fontossága	31
■ Fekete Farkas Tímea: Elkészülni! Vigyázz! Rajt! avagy versenyezni nem csak tornaórán lehet	32
■ Iskolahírek	33
■ Fecsó Szilárd: Történelem gyermekszemmel	34
■ Petres Csizmadia Gabriella: 55 éve indult Nyitrán a magyar pedagógusképzés	35
■ Tóth Attila: Zsúriként a Htdk-n, azaz – TDK Határok nélkül – a FiFöMa szekcióban Kolozsvárott	36
■ Háznak tája	37

Az iskolakapu egykedvűen köszönti a nap mint nap érkezőt, és méltósággal bocsátja útjára a ballagót. Június van. Megint elmúlt egy tanév. Mihez viszonyítva? Érdekes kérdés. Nézzük most a pedagógus szemszögéből. Van, aki az első tanítási évet tudja maga mögött, van, aki pályája és ereje teljében van, de olyan is akad, akinek most csengett utoljára az iskolacsengő.

Illik azokhoz szólni először, akik mögött több évtized után az iskolakapu végleg becsukódik. Kosztolányi Dezső *Aranyáskány* c. regényében ezt írja: „A mi igazi feladatunk az apostolkodás, a nevelés, az emberteremtés, mint a jó Istené, a nevelés, ami meglehetősen nehéz dolog.” Visszatekintve a megtett útra, ugye, szép volt mégis? Ugye, érdemes volt? Ugye, csodálatos ez a pálya? Meglehetősen fáradt, csendes, bólogató tekintetek vesznek körül képzeletben. Gondolataimban magam köré gyűjtöm azokat a Kollégákat, akiknek megköszönöm az életművet. Legyen áldott a megérdemelt pihenés.

Most ideképezem azokat a Kollégákat, akik tovább viszik a stafétabotot, akikre örökösen testálódik a teher szeptembertől, a szlovákiai magyar oktatásügy súlya. Nem, nem a támogató civil szférára, nem a politikai képviselőre, nem az érdekképviselőre, nem a médiára szegezem tekintetem, hanem elsősorban Rád, szlovákiai magyar Tanító! Neked milyen volt a tanéved? Érzed-e a terhét a létnek? Nem bántalak, nem vádbeszédet tartok. Kérdezem csupán... A szlovákiai magyar oktatásügy ezen sebből vérzik. Ezt most már mindenütt halljuk, olvassuk. Pedagógiai gyakorlatunk motivációs tárházának fontos kelleke a példa. Ereje is van, tudjuk mi ezt jól.

Van egy kis időd? Mert akkor leülök, mesélek. Közel húsz évvel ezelőtt az akkori miniszter asszony, Slavkovská alternatív „oktatóstervei” a szlovákiai magyar oktatásügy végét jelenthették volna. Mi is tettük a dolgunk. Ópuszta-

szerről hoztam haza éppen egy csapat kiránduló gyereket. Megállt az autóbussz, várt az igazgató bennünket – és persze a szülők is. Szomorúan közölték, otthon nem jó a helyzet. Ha nem lesz összefogás, talán a történelmet is szlovákul oktatják majd szeptembertől... Hátam mögött lassan megszólalt az egyik diákom: „Mert a haza nem eladó! Ezüstpénzre sem váltható...” Lassan mindenki csatlakozott az esküre szövetkező dalhoz, és pillanatok alatt ötven gyerek éneke hasította az éterbe a nem feladás himnuszát: „mert a haza lelked része, határait belévéste ezer éve a hit.” Patakozott a könnyünk, mégis erősnek éreztük magunk. Másnap a hatalom önkénye ellenőrizte a bizonyítványokat, vajon magyar vagy szlovák nyelven írtuk-e. És igen, kimentünk az utcára. Hatalmas megmozdulás volt. Szakadt az eső, de senkit sem érdekelt. Az ügy volt a fontos.

Miért ez a nagy kitérő? Hogy jön ez a 2015-ös tanévzáráshoz? Egyszerű a válasz. Mert a veszély sosem múlik el, csak másképp van jelenése. Ez a nagy tanulság. Azt mondd, ez ma nem divat? A helytállások olyan egricsillagosak? Ugye nem visz el korunk globálexpressze olcsó vizekre?

Párhuzamokat keresek... mert a diszkriminatív intézkedések sora kell, hogy égessen. Nem lehet, hogy az anyanyelv oktatása a magyar tanítási nyelvű iskolákban kevesebb óraszámban történjen, mint a szlovák nyelv oktatása a szlovák tanítási nyelvű iskolákban!

Az oktatási tárca nem hagyta jóvá az állami kerettantervek innovációjának részeként a magyar tannyelvű iskolák számára elkészített történelem kerettanterveket, pedig a Történelemtanár Társulása évek óta harcol érte. A magyar tanítási nyelvű iskolába járó magyar gyerekek diszkriminációja süt ki a „politikai döntésből”, hiszen így a szlovák tannyelvű iskolát látogatók a többségi nyelvet és kultúrát a történe-

lem fényében megismerhetik, ellenben a magyar iskolát látogató gyerekekkel, akinek hiányzik az érvényben lévő tankönyvből 1848/49 igaza, a 20. század sorsfordító eseményei... Ez így nem korrekt, Kollégák! Ugye? A kisiskolák bezárását fenyegető intézkedésekről már nem is beszélve, de reménykedve olvasom a témával kapcsolatos aktuális cikkeket, a civil szféra igyekezetét, a petíciós kezdeményezést, ami mögé a politikai képviselő is felsorakozik... Van ám, aki mégse, mert olcsó kampányfogásnak tartja. Ledöbbenek az olyan kijelentésen, hogy nekem már felnőttek a gyerekeim, mit érdekel az iskola... Meg a politikát hagyjuk a politikusra? Meg hogy üljek ölbe tett kézzel, s nézzem tehetetlenül a vergődéseink? Miről szól ez? Mit tükröz? Saját kudarcainkat...

És akkor itt van a mindenkori Tanító. Kolléga! Illene csatasorba állni magunkért, a tegnapi tiszteletért és a jövőért. Azt mondták nekem a minap nagy bölcsen, hogy lejárt a hősi halottak kora. Hát akkor légy élő hős a képzelt vár fokán! És mindenekelőtt légy példa, ha kell, szítsd a tüzet és perzselj, és igen, lázadj a hatalom önkénye ellen! Polgárjogoddal élsz, ha aláírod a petíciót annak jeléül, hogy van véleményed és bátorságod azt mondani, tiltakozom! Ezt is rád testálták, szlovákiai magyar tanító!

Jó nyaralást, ügyünk érdekében pedig örök készenléte kívánok, Kolléga!

Petres Csizmadia Gabriella
Adjunktus a nyitrai Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézetben (Közép-európai Tanulmányok Kara), a Katedra vezető szerkesztője,
Hidaskürtön él, gabi.csizmadia@gmail.com

Beszélgetés Dömény Andreával

A roznycói pedagógustalálkozón az SZMPSZ szakmai-módszertani elismerésben részesítette a szlovák tankönyvíró munkacsoportot, köztük Dömény Andreát. A díjazás apropóján faggattam Andreát életútjáról, pedagógusi pályájáról.

■ Biztosan hosszú út vezetett el ahhoz, hogy tankönyvíróvá válj. Hogyan válik egy pedagógusból szerző?

■ Minden 2008-ban kezdődött, amikor a SZMPSZ kezdeményezésére megalakult a szlovák nyelv oktatásával foglalkozó szakcsoport, ahol a résztvevők a szlovák nyelv oktatásának problémáit próbálták összegyűjteni, és megoldást keresni ezek javítására. Sok iskolában foglalkoztak a témával, majd észrevételeiket eljuttatták a szakcsoport tagjaihoz. Megszületett egy dokumentum, ami összegyűjtötte a szlovák nyelv oktatását gátló tényezőket – és megoldásokat is ajánlott ezek elhárítására. Azt mindannyian tudtuk, hogy egyik napról a másikra nem lehet orvosolni a problémákat, mivel azok megoldása nagyon összetett és sok mindenkinek múlik. Ebben az időben kezdődött el a Mikolaj-féle reform – elkészült az új oktatási törvény, az új dokumentumok (kerettantervek és oktatási programok). 2008 tavaszán pedig ajánlatot kaptam egy elektronikus tankönyv megírására (egy KEGA-projekt keretén belül a nyolcosztályos gimnáziumok első évfolyama számára). Az egyik találkozón megemlítettem a felkínált lehetőséget, és ekkor szerveződött az öttagú csoport – Papp Szilvia, Szetyinszky Veronika, Varga Zsuzsanna, Alabán Mária és én –, majd hamarosan el is kezdtük a közös munkát. Abban az időben nagyon elfoglalt voltam – januártól a hidaskürti alapiskola igazgatója lettem és az egyéb feladatok mellett az iskola épületeinek felújítására is pályáztunk.

Tudtam, hogy nem lesz könnyű ennyi mindent egyszerre végezni, de beleváltunk. Először elkészítettük a tankönyv koncepcióját, majd leadtuk az első négy fejezetet. A kollégákkal nagyon sokat készültünk, „vitakoztunk”, beszélgettünk arról is, hogy tulajdonképpen milyen tankönyvből szeretnénk tanítani, majd „megálmodtunk” egy tankönyvcsaládot – tankönyv, munkafüzet, hanganyag, képanyag, nyelvtani segédanyagok, digitális tananyagfeldolgozás...

■ Az első tankönyvet tehát értelem-szerűen követnie kellett a többinek...

■ Ha összefüggő, célirányos fejlesztési programcsomagot akartunk készíteni, ami elengedhetetlen a nyelvtanításban, akkor tudtuk, hogy itt már nem állhatunk meg. 2008-tól a mai napig 11 kiadványunk került az iskolákba – 6 tankönyv és 5 munkafüzetünk jelent meg. Az állami oktatási programok életbe lépése lehetővé tette, hogy pályázatokat nyújtsunk be tankönyvírásra, így 2009-től 2012-ig az 5., 6., 7. és 8. évfolyamoknak tankönyveket és munkafüzeteket készítettünk, két évfolyam számára pedig konverziós tankönyvet is írtunk. Az ötödikes tankönyvhöz megírt munkafüzetet a kezdettől fogva a SZMPSZ segítségével tudtuk kiadni, mivel arra a minisztérium nem írt ki pályázatot. Az idén pedig szintén a SZMPSZ segítségével sikerült kiadnunk egy munkafüzetet és nyelvtani táblázatot a 8–9. évfolyamok számára, melyből a tanulók készülhetnek a tesztre is.

■ Hogyan készül egy tankönyv? Milyen típusú felkészültség szükséges a tankönyvíráshoz?

■ Elsősorban alaposan ismerni kell az állami oktatási programot, a tantárgy struktúráját, összetevőit, fejlesztési

